

OTON KUČERA O POLITIČKIM PRILIKAMA U HRVATSKOJ

Arijana Kolak Bošnjak

(Hrvatska i Europa: institucije i pojedinci u razvoju modernoga društva i države)

Ovo istraživanje provedeno je u sklopu projekta 380-01-02-23-41 koji financira Europska unija
programom NextGenerationEU

European
Union

Kakva su bila stajališta Otona Kučere o instituciji zajedničkog Ugarsko-hrvatskog sabora, hrvatsko-ugarskoj državnoj zajednici i položaju Hrvatske unutar nje?

Ta stajališta analiziraju se na temelju pisma koje je dr. Kučera poslao političaru i suradniku dnevnog lista *Obzor*, Šimi Mazzuri i to kao reakciju na njegov članak u kojem analizira položaj hrvatskih zastupnika u Ugarskom saboru.

- Arijana Kolak Bošnjak
- Hrvatski institut za povijest
- akolak@isp.hr

Uvod

- 1867. Austro-Ugarska nagodba:
 - Austro-Ugarska Monarhija zajednica dviju država, koje su imale zajedničkog vladara i neke zajedničke poslove (vanjske poslove, vojsku i financije).
 - o zajedničkim poslovima odlučivale delegacije svake države, koje su se sastojale od 60 članova, a birane su između parlamentarnih zastupnika svake države
 - Nezadovoljstvo Nagodbom mađarska oporba iskazivala od njezina sklapanja

- 1868. Hrvatsko-ugarska nagodba:
 - definiran položaj Kraljevine Hrvatske i Slavonije u Austro-Ugarskoj Monarhiji
 - Hrvatski i mađarski prijevod Nagodbe nisu u potpunosti istovjetni, pojedine odredbe nagodbe nedorečene i različito tumačene
 - Hrvati i Mađari različito tumačili položaj Kraljevine Hrvatske i Slavonije u odnosu prema Ugarskoj
 - političko sukobljavanje između hrvatske i mađarske strane

- Kriza dualizma:
 - od kraja 19. stoljeća
 - u austrijskom dijelu Monarhije
 - u ugarskom dijelu Monarhije - mađarska opozicija teži većem stupnju samostalnosti
 - traži uvođenje mađarskog kao zapovjednog jezika u ugarske jedinice zajedničke vojske
 - u siječnju 1905. na izborima u Ugarskoj pobijedila koalicija opozicijskih stranaka predvođena Nezavisnom strankom
 - nova većina u Ugarskom saboru nastoji ostvariti svoje političke ciljeve, ali ne uzima u obzir hrvatsko mišljenje

Šime Mazzura o hrvatskim zastupnicima u Ugarskom saboru

- Šime Mazzura (1840.-1918.)
- političar, odvjetnik i publicist
- član Narodne stranke, zatim Neodvisne narodne stranke

[Mazzura, Šime | Proleksis enciklopedija](#)

"OBZOR"
listi svaki dan osim nedjelje i
blagdana.
Predplata platiti i islatiti u Zagrebu
iznosa na 6 mjeseci godišnjicu
za dostavu u kuću K 8
ako ga sam šalje K 7
s poštom u Hrvatskoj K 12
s poštom u inozemstvu K 15
Predplata plaća se unaprijed a šalje se
na adresu Zagreb, Glavnište ulica 15.
Pojedini broj koji 12, poštom 14 dinara.
Listove ne vraćamo, ne prima se ni
vraćanje. Nakladu se ne
vraća.

Br. 122.

Hrvatski delegati.

Državopravna pitanja mogu međusobno na-
godom rješiti samo dvije ili više država. Među provin-
cijama i državama ne sklapaju se državopravne konven-
cije. Od te državopravne konvencije odvici, da li će fak-
tori, koji ju sklapaju, ostati i dalje onim onom, koji
nasiljemo državom. Mogu se putem konvencije sdružiti u
jednu državu, to jest dva časa a država stopiti u jedan,
ali mogu također živiti u zajednici, a da se ne odrede
svoga bića državnoga. U ovom slučaju stopaju u jednu
sobnu državu zajednicu, opredjeljuju poslove zajedničke
i način njihova rješavanja, a spram trećima predstavljaju
jednu cjelinu, dokle su u zajednici.

Promotirimo li s ovoga gledišta zak. čl. I. (XXX),
1868., moramo iz njegova slova konstatovati, da su kra-
jevina Ugarska a jedne strane, a s druge kraljevine Hrvatske
i Slavonije sklopile državopravnu konven-
ciju za izravnjanje njihovih preporih državoprav-
nih pitanja. One su izjavile, da će sačinjavati jednu
državu zajednicu, tako napram ostalim pod vladom Nj.
veličanstva stojećim zemljama, kao što i napram inim
državama.

Već je oduja jasno, da se ova dva faktora nisu
odreka svoga bića, jer nisu ugovorila, da će stajati spram
Austrije i drugih država kao jedna stopljena država, nego
kao državna zajednica.

Idući dalje tragom te konvencije, vidimo, da je ona
prije svega ustanovila, da su zajednički poslovi tej držav-
noj zajednici oni, koji su označeni u zakonskom
članku XII. g. 1867., a u organu, koji rješava te po-
love, članovi zajednice učestvuju svaki od njih posvojim
zastupnicima skupšćom ustanovljenim, koji odgovara raz-
njoj pučanstva (§ 41. i 32.). Tako izabrani zastupnici
hrvatski nazivlju se u §. 41. konvencije zastupnicima
Hrvatske i Slavonije — nipošto Ugarske ni kumulativno
zastupnicima zemalja krune ugarske, nego upravo speci-
jalno zastupnicima Hrvatske i Slavonije. Ovim zastupni-
cima, u takozvanoj ugarskoj delegaciji, ne će dakle
niko poređi svoj-tvo delegata, kao što ne će poređi ni
ugarskima.

Konvencijom su se nadalje obje stranke sporaz-
mjele, da osim posala skupnoj monarkiji zajedničkih
imade još i drugih, za koje se priznaje potreba
zajedničkoga zakonarstva i zajedničke vlade (§ 5.). Ovi
se poslovi raspoređuju u 24. je d u i čl. u m sabora. Taj
se sabor nazivlje zajedničkim u §§. 6., 8., 10., 28., 32.
34., 35., 36., 38., 39., 40., 59. i 60., zakon. člankom I.
(XXX.) 1868., a i zakonarstvo se označuje zajedničkim
u §. 6. Intervencijom od 40 zastupnika Hrvatske i Sla-
vonije, a u saboru kraljevine Ugarske, raspoređuju se u
državnoj zajednici zajednički poslovi, pa se tom inter-

OBZOR

Odgovorni urednik Ivan Gršković. — Vlastništvo i tisak

U Zagrebu, u petak 21. tra

venocijom sabor kraljevine Ugarske pretvara u zajednički
ugarsko-hrvatski sabor. U snak zajednice nije se na njem
osim ugarske i hrvatska zastava, a zastupnici Hrvatske
i Slavonije u tom zajedničkom saboru (kao i u delega-
ciji) mogu se služiti hrvatskim jezikom (§ 59.).

U jezgri ovo, što nam se predložuje: Kraljevina Hrvatska
i Slavonija (odnosno njezin sabor) prenijela je na
sabor zajednički, ugarsko-hrvatski, zakonodavnu vlast po-
pravljanja tih posala delegira je svoga sabora 40
svojih zastupnika u sabor ugarski, koji se prisutnošću
njihovom pretvara u zajednički ugarsko-hrvatski sabor.
Zato su zastupnici Hrvatske njezini delegati na sa-
boru ugarskom, u svrhu raspravljaju zajedničkih posala.
Oni su dakle delegati, a svi su skupa delegacija. Ovo
potvrđuje i ta okolnost, što se pojedinomu od njih — od
poslanka negode, pa sve do danas — ne podjeljuje in-
dividualna vjerodajnica, nego jedna jedina, kolektivna za
sve, kao što se ni u hrvatskom saboru ne izabiru poj-
dinke, nego samo jednim izbornim činom, kolektivno.

Ne upuštamo se rado u ovakovo teoretizovanje,
akoprem je kod nas uvijek aktualno, jer bi ovo, što spo-
menusmo, morao znati svaki političar, koji ide da se bavi
s državnim poslovima i svaki novinar, koji se podvrgava
začadi, da uputi javno mnjenje o odnosima svoje zemlje
i svoga naroda spram drugih naroda, a osobito spram
onih, koji su mu najbliži. Ali u Ugarskoj, bilo s ne-
znatja bilo sa zloradosti ili s nadutosti, pomutli su se
pojmovi, tako, da se i vještak težko snadje. Da nije tako,
ne bi magijske novinstvo bagatelizovalo Hrvatsku i Sla-
voniju, kao neku prikripinu Ugarske, a još bi manje kru-
govi, koji se pripravljuju, da preuzmu korman Ugarske,
upali u onsku krupne pogriješke, kao što je ona, koju
počinše birajući adretni odbor, bez obzira na hrvatsku
delegaciju.

Stoji li ili ne stoji, da je ug. zak. čl. XXX. 1868.
temeljni zakon Ugarske i da je kao takov uvršten u za-
koničnu obiju zemalja (§ 70.)? Ako jest, mora e i
obdržavati. Toliko je podignuto opravdanih pripora, što
je po liberalnoj stranci povriedjen satorski poslovnik —
zakon, što ga sam sobi stvara bez ikije daljnje interven-
cije ugarski sabor, pa ga njegova većina može i samo-
voljno promieniti: — a koliko pripora zaslužuje onda
mnogovrstna povreda temeljnoga zakona, krunom sank-
cionirane konvencije, bilateralno u dvjema saborima, od
dvaju naroda usvojene?

Mi ne čemo da presicimo same sebe, pa a — ne
času počeli od preko Litave gladiti, dok sa nas prije bi-
savih, jer smo uvjereni, da to ne čine radi naših liepih
obila, pa sa to i ostipamo prikor, da smo agenti Austrije
kao tralimo svoje onda, kad to isto Magjari traže. Ali

upoznavaju. Končno spominje, da su tu njegovu osnovu i u svrhu, pa

baš to bi imali
kao određeno
geografskoga i
znado, da smo
ture, pa da se
položaju, daš
nekoje narodu
morali bar to
protivnik u čas
protienika, kas
ni snagom. Pa
im je, da se s
gala, da potra
zapriečiti, da s
potraži, što su
pohlepe za gos

Engleske
kako je u Japs
nost, što je Fr
i zadrž i njez
vlade odlučni
din pritiskom
pian, da pitaji
prieti, da će za
već pod pritisk
Daily Telegra
Francuska u s
Saigona, dovo
A druge opet
prosvjed već s
Bookom, izvje
rankom zaljevo
a u ostalom p
ravak od 24. s
uz se laka
vode i ugljena.
Onda ruski bre
i nisu se dulje
Uzimanje
brodovi, koji s
milje pred oba
iti ni Japan t
su bili u Muko
kionskom selje
rade Japanesi,
neutralnosti ka
u neutralnoj l
Varjag" i "K

Te Hrvatske Republike, Republike i Hrvatske

cigre

12.

SIMPOZIJ

POVIJEST I FILOZOFIJA TEHNIKE

ZAGREB, FER. 23. i 24. LIPNJA 2025.

- U zajedničkom Ugarsko-hrvatskom saboru prekršena Nagodba
- klub hrvatskih zastupnika nije pozvan da sudjeluje u odboru za sastavljanje saborske adrese
- saborska adresa istaknula pitanja koja su se odnosila na vojsku
- vojska pripada u red zajedničkih poslova

- Analizira pojedine odredbe Nagodbe
- Dolaskom određenog broja hrvatskih zastupnika u Ugarski sabor on postaje zajednički Ugarsko-hrvatski sabor
- Hrvatski sabor delegiranjem svojih zastupnika u Ugarski sabor za raspravu o zajedničkim poslovima prenio zakonodavnu vlast na zajednički sabor

- Hrvatski zastupnici u ugarskoj delegaciji nastupaju kolektivno – potvrda hrvatske autonomije
- mađarska većina se bojala da će hrvatski delegati uvjetovati svoju podršku njihovim nastojanjima vlastitim zahtjevima
- kršenja Nagodbe

Oton Kučera o Ugarsko-hrvatskom saboru

- Oton Kučera (1857.-1931.)
- Hrvatski fizičar, astronom i promicatelj znanosti

[Matica hrvatska - knjige](#)

- *Hrvati delegiraju 40 zastupnika u po Vašem mišljenju zajednički ugarsko-hrvatski sabor. Što bi bila logična konsekvencija na drugoj strani? Da i sabor kraljevine Ugarske delegira sa svoje strane primjeren broj svojim zastupnika (po mom mišljenju jednak broj) i ti zajedno s delegatima hrvatskim čine zajednički sabor ugarsko-hrvatski, koji raspravlja i zaključuje o zajedničkim poslovima. Toga pak nije nikada bilo, niti je danas provedeno. Ima još jedna eventualnost po logici. Ako čitav ugarski sabor (t. j. svi njegovi članovi) ulaze u zajednički sabor ugarsko-hrvatski, kazuje zdrav razum, da bi morali u taj sabor ući i svi članovi sabora hrvatskoga, pak bi se i taj skup mogao zvati još uvijek sabor zajednički ugarsko-hrvatski, premda bi mu manjkao bitni atribut zajedničkoga sabora državne zajednice dvaju ena, naime nemogućnost majoriziranja jednoga ena po drugom.*

(Prijepis iz pisma Otona Kučere, NSK, Zbirka rukopisa i starih knjiga)

- reagira na Mazzurin članak pitanjem što je to zajednički sabor i postoji li on uopće
- sustavno obrazlaže svoje mišljenje polazeći s pozicija posebne hrvatske državnosti i narodnosti (opozicijsko stajalište)
- iznosi misao nužnosti posebnog zakonskog članka o ustroju zajedničkog sabor

- dvije glavne ideje:
 - zajednički sabor treba imati jednak broj hrvatskih i ugarskih zastupnika

IIi

- ako čitav Ugarski sabor ulazi u zajednički sabor, onda treba ući i čitav Hrvatski sabor
 - mogućnost preglasavanja

Zaključak

Dr. Oton Kučera iznoseći svoje mišljenje o zajedničkom Ugarsko-hrvatskom saboru nastupao je s opozicijskog stajališta te iako je negirao zakonitost postojećeg sustava, tražio je njegovo poboljšanje donošenjem posebnog zakonskog članka o ustroju zajedničkog sabora, čime je ipak pokazao da je prihvaćao Nagodbu kao zakoniti temelj

